

FOTO: MIKE SEGAR, REUTERS

av. Her er falleferdige hus, nedlagde butikkar og menneske som føler avmakt og frustrasjon.

Det slår ein under lesinga at Senterpartiet kunne ha vore ei nyttig norsk eksportvare til USA, men aktiv distriktspolitikk er ikkje i verk-tøykassen til politikarane i eit land der marknadskreftene blir oppfatta som naturlover. Dermed veks ubalansen og polariseringa mellom by og land, mellom vinnarar og taparar i den økonomiske utviklinga, med ekstreme politiske utslag som resultat.

SAMTIDIG HADDE DET ikkje vore Amerika om ikkje Kagge også hadde møtt stabeisane som nektar å gi opp, eller originalane som insisterer på å leva sitt liv på tvers av alle gjennomsnittsnormer. Og nesten alle som den norske

sykkeljournalisten treffer på sin veg, er hjelpsame og imøtekomande. Men når praten kjem over på politikk, er misnøye og forakt den dominerande sinnsstemninga. Kagge møter eit raseri mot Washington og den politiske eliten som til dels går på tvers av partilinjene.

Sjølv blant demokratiske veljarar er det få som har noko godt å seia om Hillary Clinton.

INNIMELLOM POLITIKKEN gir Kagge oss innblikk i langdistansesyklistens praktiske utfordringar, frå motvind i Kansas til sinte hundar i Kentucky og grizzlybjørnar i Rocky Mountains. Litt turistinformasjon om attraksjonane langs vegen har han også fått plass til.

«Kunsten å sykle USA på tvers» er ei ujålete bok, lett-

skreven og velskriven, utan dei djupe analysane, men likevel til å få forstand av både for USA-kjennarar og for dei som veit mindre om landet og politikken.

Eg var i utgangspunktet redd for at boka skulle vera utgått på dato eit halvt år etter valet, men eg trur Kagges sykkelreportasje er vel verd å lesa også nå. For om Donald Trump kan få ei kort tid som president, vil problema, stemningane og konfliktane som førte han til Det kvite huset, dessverre vera like aktuelle.

TOM HETLAND

Bokanmelder

Bok med alternativ til klimaskremsel

Klimakampen er ein kommunikasjonskatastrofe, meiner psykolog Per Espen Stoknes. Men er problemet verkeleg at fakta er pakka inn feil?

BOK SAKPROSA

Per Espen Stoknes

«Det vi tenker på når vi prøver å ikke tenke på global oppvarming»
Tiden

ER OPPGÅVA MED å stansa den globale oppvarminga for stor for mennesket? Er me programmerte til først og fremst å forsvare oss mot nære, synlege farar, slik at me ikkje greier å ta skikkeleg inn over oss den trugselen som kjem gradvis, umerkeleg og snikande, men som krev store livsstils- og samfunnsendringar av oss her og nå?

DET ER LETT Å BLI pessimistisk når Per Espen Stoknes, psykolog og økonom ved Bedriftsøkonomisk institutt (BI), listar opp dei mange psykologiske barrierane mot klimahandling. Og då er det ikkje rart at mange menneske vegrar seg mot å akseptera klimatrugselen og ofte reagerer med fornektning og aggressiv motstand, trass i at fakta-grunnlaget for at det verkeleg skjer menneskeskapt global oppvarming blir meir solid for kvart år som går.

Men det manglande gjen-nomslaget for klimavitskapen (i motsetning, for eksempel, til kunnskapen om tobakkens skadeverknader), er også menneskeskapt, meiner Stoknes. Han er ikkje snauare enn at han kallar det «den største vitenskapskommunikasjonsfiaskoen i historien». Årsaka er at bodskapen om klimaendringar er presentert på «abstrakte, dommedagsdryppende, fryktinngytende, skyldskapende og polariserende måter».

I DAG BLIR 80 PROSENT av klimanyheitene presenterte i ei katastrofeinnramming, berre to prosent av nyheitene er vinkla på dei positive sidene ved kampen mot klimaendringane. Og løysingane handlar stort sett om tap, kostnader og offer, i staden for at folk faktisk kan få eit betre miljø og jamvel spare pengar. Klimakampen treng eit nytt språk og nye, optimistiske forteljingar, meiner Stoknes.

Det kan vera mykje i den kritikken. Men til tider er

Stoknes farleg nær å opptre som ein kommunikasjonsrådgivar som er opptatt av å pakka vanskelege endringar inn i vakkert papir og «positiv tenking». Overdriv ein dette, kan det slå tilbake og berre forsterka motstanden. Dagens regjering, som har forsøkt å selja nedlegging av lensmannskontor og kommunesamanslåingar som «nærpolitireform» og «lokal-demokratireform» burde vita litt om det etter kvart.

MEST OVERTYDANDE er Stoknes når han argumenterer for å bruka kvardagsfelleskapa meir bevisst i klimakampen. Me er flokkdyr, og vil ikkje vera dårlegare enn naboen. Fornuftig er det også å framstilla klimatiltak som ei forsikring meir enn ein kostnad. Kven let vera å forsikra huset sitt sjølv om ein av 100 ekspertar meiner det aldri vil brenna?

Men å underslå at det også vil krevja økonomiske offer og smertelege livsstilsendringar for ein god del av oss om den globale oppvarminga skal stansast, er neppe lurt.

PER ESPEN STOKNES gir oss spennande og skremmande innsikt i den menneskelege psykologien. Inspirasjonen frå Daniel Kahnemans bok «Tenke fort og langsomt» er tydeleg mange stader, og det er ein kompliment. Mennesket er eit fornuftsvesen, men langt frå berre det. Og når fakta går på tvers av kjensler, status og kulturell identitet, går me som kjent gjerne på leiting etter alternative fakta. Då nyttar det ikkje å pøsa på med fleire informasjonskampanjar.

I SISTE DEL AV BOKA lar Stoknes psykologen vika plass for filosofen. Her teiknar han eit bilete av verda rundt oss – og særleg lufta – som eit levande vesen, ja, som noko magisk, vakkert eller heilag.

«Lufta er et pulserende, intelligent vesen med en kreativitet som overstiger vår», skriv Stoknes, og borgarfellesskapet, som menneska kan visa i store kriser som terrorangrepa 11. september og 22. juli, må utvidast til også «å inkludere den mer-enn-menneskelige verden».

Eg må innrømme at forfattaren her bokstavleg talt vert i luftigaste laget for meg. Men så høyrer eg nok til den typen «analytiske og usentimentale» lesarar som Stoknes innser at han kan seia farvel til oss mykje å tenkja på før han kjem så langt.

ANMELDT AV TOM HETLAND